

9.3.2015

Dnr 4048/4/14

Beslutsfattare: Biträdande justitieombudsman Jussi Pajuoja

Föredragande: Inspektör Peter Fagerholm

BEGÄRAN OM ATT FÅ TA DEL AV EN HANDLING

1

KLAGOMÅLET

Klagande bad i ett 25.9.2014 inkommet brev justitieombudsmannen att undersöka Ålands polismyndighets förfarande i ett ärende som gällde begäran om att få ta del av en handling. Enligt klaganden hade han i februari 2014 sänt e-post till polismyndigheten där han begärt om att få ta del av handlingar och erhålla kopior av 1) anmälan och beslut gällande misstänkt - - - i augusti 2012; 2) dokument angående - - -. Enligt klaganden fick han dock inga dokument gällande ärendet 1. Han sände 6.3.2014 e-post till polismyndigheten där han bekräftade mottagningen av dokumenten gällande - - - och förfrågade sig om enligt vilket lagrum han nekats dokument gällande misstanke om - - -. Enligt klagande fick han inget svar på sin förfrågan.

2

UTREDNING

Med anledning av klagomålet har utredning skaffats från Ålands polismyndighet och Åland landskapsregering har gett sitt utlåtande (bilaga).

2.1

Erhållen utredning

Enligt Polismyndighetens utlåtande har man på basen av ett mänskligt missförstånd sannolikt inte svarat på klagandes förfrågan 6.3.2014. Polismyndigheten och Ålands landskapsregering anser, att även fast inga handlingar funnits, hade det varit skäligt att man hade svarat på klagandes förfrågan.

Landskapsregeringen anser att klagande inte fått upplysning om möjligheten att föra ärendet till myndigheten för avgörande. Landskapsregeringen anser att ifall polismyndigheten inte kan ge ut handlingar på grund av att handlingar inte finns, bör det upplysas om rätten till att föra ärendet till myndigheten för avgörande. Polismyndigheten borde enligt Landskapsregeringen ha besvarat klagandes förfrågan tydligare och upplyst honom om möjligheten att föra ärendet till myndigheten för avgörande.

3

AVGÖRANDE

3.1

Utgångspunkter

Enligt grundlagens 21 § 2 moment skall bl.a. rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag.

Om grunderna för god förvaltning stadgas i 2 kapitlet i förvaltningslagen för landskapet Åland (2008:9). Enligt den skall bl.a. myndigheterna bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt. Arbetet vid myndigheten skall bedrivas under så stor öppenhet som lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet medger. Myndigheten skall lämna upplysningar och ge vägledning till enskilda i frågor som är av en sådan natur att de handläggs inom förvaltningen. Myndigheterna skall, förutom att ta emot besök och telefonsamtal från enskilda, också se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax eller elektronisk post och att svar får lämnas på samma sätt.

Enligt 6 § i landskapslagen 1977:72 om allmänna handlingars offentlighet har enskild person rätt att få ta del av allmän handling som är offentlig. I samma lags 7 § stadgas bl.a. att myndighet på begäran skall tillhandahålla offentlig handling genom att utlämna den för läsning och avskrivning hos myndigheten eller genom att ge ut officiell kopia av eller utdrag ur handlingen. Inom myndighet eller ämbetsverk bör finnas en eller flera tjänstemän med uppdrag att tillhandahålla handlingar.

I ovan nämnda landskapslags 21 § stadgas bl.a. att om vederbörande tjänsteman vägrar tillhandahålla handling enligt landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet, äger sökande därom utverka myndighetens avgörande. Över sådant avgörande har sökande rätt att anföra besvär i den ordning, som i allmänhet gäller för ändringsökande i myndighetens beslut.

3.2

Bedömning

Jag konstaterar att Högsta förvaltningsdomstolen vid tillämpandet av rikets offentlighetslag (621/1999) i ett antal opublicerade beslut (bl.a. 23.3.2005 liggarnummer 668) ansett, att även i sådana fall där myndigheten inte kan ge ut handlingar på den grunden att handlingarna inte finns, skall det ges upplysningar om rätten att föra ärendet till myndigheten för avgörande, och tillstålla den som begärt uppgiften, genom att skriftligen anhängiggöra ärendet, en förfrågan om han önskar att ärendet hänskjuts till myndigheten för avgörande. Detta även om det i rikets offentlighetslag inte direkt framgår någon skyldighet att göra beslut i sådana fall där handlingar inte finns. Justitieombudsmannen har i sin beslutspraxis förutsatt, att myndigheterna förfar enligt Högsta förvaltningsdomstolens beslut.

Landskapsregering anser att ifall polismyndigheten inte kan ge ut handlingar på grund av att handlingar inte finns, bör det upplysas om rätten till att föra ärendet till myndigheten för avgörande. Jag instämmer med landskapsregeringens utlåtande. I detta fall hade det varit befogat att polismyndigheten redan i samband med att man sände klagande dokument gällande - - -, även sänt honom upplysning om rätten att föra ärendet gällande handlingar om - - - till myndigheten för avgörande.

Vidare kan jag konstatera, att enligt polismyndighetens utlåtande har man på basen av ett mänskligt missförstånd sannolikt inte svarat på klagandes förfrågan 6.3.2014. Enligt utredningen är det oklart när kommissarie A skulle ha informerat klagande om att inget ärende gällande - - - finns hos polismyndigheten.

Jag konstaterar att till den grundläggande rätten till god förvaltning hör rätten att utan ogrundat dröjsmål av myndigheten få svar på sakliga brev, förfrågningar och begäran. Till denna del har polismyndigheten förfarit felaktigt. Polismyndigheten borde enligt min syn utan ogrundat dröjsmål ha besvarat klagandes förfrågan som anlände per e-post.

ÅTGÄRDER

Jag delger polismyndigheten min uppfattning om att även ifall myndigheten inte innehar handlingar som begärs, är det befogat att man ger upplysning om rätten till att föra ärendet till myndigheten för avgörande på det sätt som framgår av avsnitt 3.2. Jag meddelar även polismyndigheten min uppfattning om felaktigt förfarande gällande skyldigheten att utan ogrundat dröjsmål besvara sakliga förfrågningar på det sätt som framgår ovan av avsnitt 3.2. I detta syfte sänder jag Ålands polismyndighet en kopia av mitt beslut.

Jag sänder även en kopia av detta beslut till Ålands landskapsregering.